

CONFIGURAȚIA JURIDICĂ A RĂSPUNDERII ȘI SANȚIUNII CONTRAVENȚIONALE ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Olesea PANCHIV

CZU: 343.211:342.924(478)

panchiv.olesea@gmail.com

This research reflects a complex analysis of the contraventional liability as a fundamental institution of the contraventional law, through the prism of the legal framework and the specialized doctrine. Basically, the investigation outlines the issues of establishing, examining and solving the contraventional cases by the competent authorities, subjecting the entire system of contraventional sanctions to a critical evaluation in terms of their effectiveness in preventing and combating contraventions.

Ocotirea valorilor sociale este o misiune prioritară a statului, în virtutea căreia legiuitorul elaborează un șir de norme juridice menite să apere ordinea socială și de drept împotriva faptelor prejudiciabile. Încălcarea acestor norme imperative antrenează mecanismul constrângerii statale, care urmărește atragerea făptuitorului la o anumită formă de răspundere juridică, în funcție de gradul de pericol social al faptei comise, în cazul nostru – contravenția. Premisele unei investigații separate a răspunderii contravenționale s-au conturat odată cu adoptarea Codului contravențional din 24.10.2008, care a trasat direcția autonomizării dreptului contravențional ca ramură de drept, fiind o materie dinamică, a cărei aplicabilitate se bucură de un avânt impetuos, în condițiile creșterii alarmante a ratei contravenționalității pe teritoriul Republicii Moldova de la an la an.

Efectuând un studiu complex al doctrinei de specialitate, am elucidat diversitatea opiniilor cu privire la apartenența ramurală a contravențiilor și, corespunzător, a răspunderii contravenționale. De la cele mai ușoare forme ale infracțiunilor la cele mai severe manifestări ale ilicitului administrativ, statele califică și, respectiv, sancționează în mod diferit faptele contravenționale. Din ansamblul concepțiilor înaintate de către doctrinarii autohtoni și cei străini, aderăm la poziția exponenților promotori ai ideii de autonomizare a răspunderii contravenționale în sistemul general al răspunderii juridice. Bunăoară, doctrinarul român, Al. Țiclea, susține că folosirea atributului „administrativ” pentru răspunderea contravențională este neadecvată, deoarece sancțiunile contravenționale nu se aplică numai de către autoritățile administrației publice, ci și de instanțele judecătorești, și atunci termenul de sancțiune „administrativă” nu mai are semnificația corespunzătoare [1, p. 7]. Un alt cercetător de peste Prut, I. Poenaru, încurajează emanciparea conceptului de răspundere contravențională de sub tutela răspunderii administrative, tutelă pe care o consideră improprie și fără vreo justificare

principală [2, p. 3]. În același timp, accentuându-se natura nepenală a contravențiilor, se conturează concepția autonomizării acestora prin crearea unei noi ramuri de drept, distincte, dreptul contravențional [3, p. 82]. Ideea autonomiei dreptului contravențional este susținută și de către doctrinarul autohton, O. Pantea, care o argumentează prin prisma unui obiect de studiu distinct, metodei de reglementare proprii, principiilor fundamentale de drept contravențional și sistemului terminologic specific [4, p. 161].

Prin urmare, considerăm că răspunderea contravențională este un tip aparte de răspundere juridică, care reprezintă reacția statului la comiterea unor fapte socialmente periculoase, calificate de legiuitor drept contravenții, și are drept consecință aplicarea față de făptuitor a sancțiunii contravenționale de către autoritățile competente să soluționeze asemenea cauze, conform regulilor unei proceduri strict reglementate de Codul contravențional. La rândul său, sancțiunea contravențională marchează una dintre finalitățile atragerii la răspundere contravențională, fiind, potrivit art. 32 Cod contravențional, „o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție” [5], având drept scop ocrotirea valorilor sociale, formarea unei conduite civice corecte, prevenirea comiterii unor noi contravenții atât de către cel sancționat, cât și de către alte persoane [6, p. 145].

Sistemul sancțiunilor contravenționale aplicabile persoanelor fizice și juridice în Republica Moldova este alcătuit din: avertisment, amendă, privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, de a deține anumite funcții, aplicarea punctelor de penalizare, privarea de dreptul special, munca neremunerată în folosul comunității și arestul contravențional. Ca rezultat al unei cercetări minuțioase a reglementărilor legislative în vigoare, coroborate cu statistica aplicării sancțiunilor contravenționale, identificăm un șir de probleme care determină necesitatea reevaluării sistemului sancțiunilor contravenționale din Republica Moldova sub aspectul eficacității acestora în procesul de prevenire și combatere a contravenționalității. În conținutul studiului, am oferit o serie de recomandări și propuneri *de lege ferenda* în vederea înlăturării vulnerabilităților legislative, perfecționării cadrului normativ-juridic relevant și îmbunătățirii mecanismelor de aplicare a legii contravenționale, care fundamentează valoarea teoretică și aplicativă a lucrării elaborate.

În conformitate cu prevederile art. 393 alin. (1) Cod contravențional, sistemul autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale este alcătuit din: instanța de judecată, procuror, comisia administrativă și agenții constatatori din organele de specialitate indicate la art. 400-423¹² [5]. Efectuând o analiză sistemică a normelor contravenționale ce reglementează competența autorităților enumerate, detectăm o serie de incertitudini și contradicții generate de utilizarea inconsecventă și neuniformă a termenilor „constată”, „examinează”, „soluționează”, „aplică sancțiuni”, fapt ce creează ambiguități în practica soluționării cauzelor contravenționale. Cu titlu de exemplu, reglementând competența Centrului Național Anticorupție (art. 401 Cod contravențional), a Agenției Naționale Transport Auto (art. 407 Cod contravențional), precum și a altor autorități, legiuitorul specifică că acestea „constată” anumite

categorii de contravenții, fără a concretiza cui aparține competența de examinare și sancționare. Practica denotă că autoritățile care constată contravențiile sunt în același timp cele care examinează și soluționează cauzele contravenționale, extinzându-și competența prin raportare la prevederile actualului art. 440 Cod contravențional, care definește constatarea faptei contravenționale, într-un mod pe care îl considerăm absolut eronat, deoarece înglobează inclusiv luarea unei decizii și aplicarea unei sancțiuni contravenționale. Această normă vine în contradicție vădită cu dispoziția art. 374 Cod contravențional, care instituie trei faze distincte ale procesului contravențional, și anume: constatarea, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale (cu aplicarea sancțiunii contravenționale, după caz). În vederea eliminării acestei coliziuni a normelor juridice, considerăm necesară modificarea art. 440 Cod contravențional, după formula propusă în conținutul lucrării, care ar limita constatarea la o primă fază a procesului contravențional și, corespunzător, completarea art. 374 Cod contravențional cu alineate suplimentare care vor furniza o reglementare distinctă a fazelor procesului contravențional.

Răspunderea și sancțiunea contravențională reprezintă componente juridice cu o valoare edificatoare în prevenirea și combaterea faptelor ce contravin regulilor conviețuirii sociale. Îmbinând caracterul represiv și cel educativ, acestea trebuie să influențeze în mod pozitiv conduita ulterioară a contravenientului, inspirându-i respectul față de imperativele legii, în condițiile în care „Niciodată nu vor fi respectate legile într-un stat unde nu există frică de pedeapsă” (Sofocle).

Referințe:

1. ȚICLEA, Al. *Reglementarea contravențiilor*. București: Universul Juridic, 2008. 904 p.
2. POENARU, I. *Regimul juridic al contravențiilor*. București: Lumina Lex, 2002. 125 p.
3. MIHĂILESCU, M.-E. *Sancțiunile contravenționale. Aspecte de drept material în dreptul românesc și comparat*. București: Hamangiu, 2013. 445 p.
4. PANTEA, O. Ponderea „dreptului contravențional” în cadrul sistemului de drept al Republicii Moldova. În: Culegerea comunicărilor din cadrul Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Realități și perspective ale învățământului juridic național”, Chișinău, 1-2 octombrie 2019, pp. 155-161.
5. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial*, nr. 3-6, art. 15 din 16.01.2009, republicat în: *Monitorul Oficial*, nr. 78-84, art. 100 din 17.03.2017.
6. GUȚULEAC, V. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2009. 320 p.

Recomandat

Oleg PANTEA, dr., conf. univ.